

Η ΚΟΙΝΟΤΙΚΗ ΟΔΗΓΙΑ 2001/42/ΕΚ ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ ΟΡΙΣΜΕΝΩΝ ΣΧΕΔΙΩΝ ΚΑΙ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΩΝ

ΚΑΣΣΙΟΣ ΚΩΝ/ΝΟΣ, Καθηγητής ΕΜΠ
ΜΑΝΟΥΡΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ, Δρ. Πολιτικός Μηχανικός, Οικονομολόγος-Νομικός
ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΝΙΑ, Αγρ. και Τοπογράφος Μηχ/κος, Υπ. Διδάκτορας ΕΜΠ

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το γνωστικό αντικείμενο των επιπτώσεων στο περιβάλλον από έργα και δραστηριότητες αλλά και από σχέδια, προγράμματα και πολιτικές καταλαμβάνει όχι μόνο ένα μεγάλο κομμάτι της έρευνας αλλά και ένα μεγάλο τμήμα της αγοράς εργασίας. Η νέα πραγματικότητα, όπως αυτή διαμορφώνεται με την Κοινοτική Οδηγία 2001/42/ΕΚ και την εναρμόνισή της με το ελληνικό δίκαιο παρέχει μία ακόμη δυνατότητα: την ουσιαστική ενασχόληση του Τοπογράφου Μηχανικού, στη φάση της εκτίμησης των επιπτώσεων σε στρατηγικό επίπεδο. Η κλίμακα της περιβαλλοντικής πληροφορίας σε όλα τα στάδια της διαδικασίας (1. μελέτη, 2. διαβουλεύσεις, 3. συνεκτίμηση αποτελεσμάτων, 4. ενημέρωση για την απόφαση) είναι αντικείμενο που ο Τοπογράφος, ως μηχανικός υποβάθρου, γνωρίζει πολύ καλά.

ABSTRACT

The subject of the impacts of projects and activities and also plans, programmes and politics in the environment occupies not only a big part of the research, but also plays an important role in the free market. The new reality, as it appears to become considering the Directive 2001/42/EU and its implementation in our national law, provides a new professional opportunity for Rural and Survey Engineer, in the fase of the assessment of impacts in the strategic level. The scale of the environmental information in all stages of the procedure (1. the study, 2. the consultation, 3. co-assessment of results, 4. the information on decision) is the very well known main subject of Rural and Survey Engineer who has the kwnledge to be seriously involved now in the decision-making process.

1.ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και γενικά το γνωστικό αντικείμενο των επιπτώσεων στο περιβάλλον από έργα και δραστηριότητες αλλά και από σχέδια, προγράμματα και πολιτικές καταλαμβάνει όχι μόνο ένα μεγάλο κομμάτι της έρευνας αλλά και ένα μεγάλο τμήμα της αγοράς εργασίας.

Η νέα πραγματικότητα, όπως αυτή διαμορφώνεται με την Κοινοτική Οδηγία 2001/42/ΕΚ και την εναρμόνισή της με το ελληνικό δίκαιο και την απόφαση αριθμ. ΥΠΕΧΩΔΕ/ΕΥΠΕ/οικ. 107017 για την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων, σε συμμόρφωση με τις διατάξεις της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ <<σχετικά με την εκτίμηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων ορισμένων σχεδίων και προγραμμάτων>> του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27^{ης} Ιουνίου 2001, παρέχει μία ακόμη δυνατότητα: την ουσιαστική ενασχόληση του Τοπογράφου Μηχανικού, στη φάση της εκτίμησης των επιπτώσεων σε στρατηγικό επίπεδο.

Είναι λοιπόν μια πολύ καλή στιγμή σε αυτό το Συνέδριο να αναφέρουμε το πώς οι Τοπογράφοι Μηχανικοί αντιλαμβάνονται το αντικείμενο των επιπτώσεων και ποιες προοπτικές διαμορφώνονται γι' αυτούς. Να δούμε πλέον τα σχέδια και τα προγράμματα καθώς και την κλίμακα της εμπεριεχόμενης περιβαλλοντικής πληροφορίας από την οπτική του μηχανικού που μπορεί να <<μετρά>> τη γη τόσο από μακριά όσο κι από κοντά.

2. Η ΕΚΤΙΜΗΣΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η Εκτίμηση Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων από έργα και δραστηριότητες (ΕΠΕ) (ΚΥΑ 69269/5387/90, ΚΥΑ ΗΠ 15393/2332/2002 (ΦΕΚ 1022Β/5-8-2002, ΗΠ 11014/703/Φ104 (ΦΕΚ Β' 332/20.3.2003) είναι η διαδικασία πρόβλεψης και εκτίμησης των επιπτώσεων δράσεων-έργων στο περιβάλλον, τα αποτελέσματα της οποίας χρησιμοποιούνται ως εργαλείο για τη λήψη αποφάσεων.

Δίνει καλύτερη πληροφόρηση για τις επιπτώσεις σε αυτούς που παίρνουν αποφάσεις αλλά από μόνη της δεν μπορεί να επιτύχει την πρόβλεψη (Κασσιός Κ., 2001). Περιλαμβάνει:

- Την ανάλυση της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος.
- Τα χαρακτηριστικά του προτεινόμενου έργου και πιθανόν εναλλακτικές προτάσεις.
- Προβλέπει την κατάσταση του περιβάλλοντος με (επιπτώσεις) ή χωρίς (επιπτώσεις) το έργο.
- Λαμβάνει υπόψη μεθόδους για τη μείωση ή την ελαχιστοποίηση των αρνητικών επιπτώσεων.
- Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) που θέτει τα παραπάνω σημεία.
- Πιθανή παρακολούθηση των επιπτώσεων του έργου όταν υλοποιηθεί (έπεται της αδειοδότησης του έργου).

Οι ΕΠΕ πραγματοποιούνται για έργα που υπάρχει κίνδυνος να προκαλέσουν σημαντικές επιπτώσεις στο περιβάλλον. Θεωρείται πλέον ενοποιημένο κομμάτι της διαδικασίας σχεδιασμού, που ξεκινά με την ανίχνευση εναλλακτικών λύσεων και καταλήγει σε συμμετοχή του κοινού και σε ενδεχόμενη αναθεώρηση του έργου.

Η διαδικασία ΕΠΕ περιλαμβάνει αφενός μεν μία ή περισσότερες επιστημονικές μελέτες περιβαλλοντικών επιπτώσεων (ΜΠΕ) και αφετέρου τις ενέργειες για τη δημοσιοποίηση και την ένταξή τους στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων.

Οι ελάχιστες αναγκαίες πληροφορίες που πρέπει να περιέχονται σε μια Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (ΜΠΕ) είναι γενικά περιγραφή του έργου, περιγραφή του περιβαλλοντικού πλαισίου, συνοπτική συγκριτική περιγραφή των δυνατών εναλλακτικών θέσεων, χρήσεων και ενεργειών, εκτίμηση των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων, συγκριτική εκτίμηση των πιθανών περιβαλλοντικών επιπτώσεων των εναλλακτικών λύσεων, περιγραφή των μέσων και μέτρων που προτείνονται για την πρόληψη, μείωση ή άρση των αρνητικών επιπτώσεων, μία μη τεχνική περίληψη των πληροφοριών της ΜΠΕ και ενδεικτική αναφορά των βασικών δυσκολιών της ΜΠΕ.

Η ΕΠΕ αναφέρεται κατ' εξοχήν στον τρόπο με τον οποίο ένα προτεινόμενο έργο πρέπει να πραγματοποιηθεί, ώστε να ελαχιστοποιηθούν οι δυσμενείς περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Ερωτήματα όπως εάν, πού και ποιος τύπος ανάπτυξης πρέπει να πραγματοποιηθεί αποτελούν το αντικείμενο προηγούμενων διαδικασιών πολιτικής. Συχνά, αυτές οι

αποφάσεις εμφανίζονται με ελάχιστη ή καμία περιβαλλοντική ανάλυση (Sadler και Verheem, 1996).

Έγινε φανερό ότι για την αποτελεσματική, μακροχρόνια και υψηλού επιπέδου προστασία του περιβάλλοντος είναι αναγκαία η ενσωμάτωση των περιβαλλοντικών διαστάσεων σε ανώτερα επίπεδα της λήψης αποφάσεων που διαμορφώνουν το πλαίσιο για τις μετέπειτα άδειες σχετικά με την εκτέλεση έργων, δηλαδή σε επίπεδο στρατηγικού σχεδιασμού πολιτικών, σχεδιασμού και προγραμματισμού.

Από το 1994 και το Συνέδριο στους Δελφούς ξεκινά να εισάγεται δυναμικά η έννοια των περιβαλλοντικών επιπτώσεων σε ένα δίκτυο ακαδημαϊκών (βλ. ΕΜΠ, Τομέας, Εργαστήριο, ΕΚΠΕ) σε εθνικό και ευρωπαϊκό κυρίως επίπεδο, καθώς και σε συνεργασία με φορείς (ΥΠΕΧΩΔΕ, ΕΕ, Δήμος Αθήνας, Αστεροσκοπείο Αθηνών, ΚΕΚ, διάφοροι Δήμοι εκτός Αττικής κλπ.) όπου στα πλαίσια ερευνητικών προγραμμάτων διαχέεται η γνώση, ανοίγει ο διάλογος και αρχίζει να διαμορφώνεται μια πραγματικότητα σχετικά με τις περιβαλλοντικές επιπτώσεις. Σημείο κλειδί αποτέλεσαν άνθρωποι που είχαν και συνεχίζουν να έχουν και θα έχουν και για πολύ ακόμη την ευρύτητα εκείνη πνεύματος να δουν, και ας μην ήταν οι ίδιοι μηχανικοί, ότι ο Τοπογράφος μηχανικός πλέον είναι διαχειριστής όλων των φυσικών πόρων από όποια θέση κι αν ασκεί το επάγγελμά του διότι συνέχεια λαμβάνει αποφάσεις για τον τόπο... Ο Καθηγητής Κ. Κασσιός άφησε το στίγμα του και όλοι εμείς είμαστε υπεύθυνοι να συνεχίσουμε και να προάγουμε το αντικείμενο με τον καλύτερο δυνατό τρόπο. Δεν είμαστε εδώ για διατυπώσουμε ευχολόγια αλλά για να δώσουμε μια νέα διάσταση σε κάτι που είναι γερά θεμελιωμένο.

3. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ ΕΚΤΙΜΗΣΗΣ ΤΩΝ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Όποια κι αν είναι η προσέγγιση και η ορολογία που χρησιμοποιείται για τη μετάφραση και την ερμηνεία του Strategic Environmental Assessment (SEA) η διαδικασία εκτίμησης προδιαγράφεται σαφώς και περιλαμβάνει:

1. την εκπόνηση μελέτης (Σ.Μ.Π.Ε.), όπου λαμβάνονται υπόψη οι υφιστάμενες γνώσεις και μέθοδοι εκτίμησης, το περιεχόμενο και το επίπεδο λεπτομερειών του σχεδίου ή του προγράμματος, το στάδιο της διαδικασίας

εκπόνησής του και ο βαθμός αξιολόγησης -στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό- σε διαφορετικά επίπεδα,

2. τη διεξαγωγή (πιθανόν και διασυνοριακών) διαβουλεύσεων με τις δημόσιες αρχές και το ενδιαφερόμενο κοινό,

3. τη συνεκτίμηση της Σ.Μ.Π.Ε. και των αποτελεσμάτων της εκτίμησης για τη λήψη της απόφασης, όπου θα πρέπει να τεθούν σε εφαρμογή όλες οι τεχνικές και μέθοδοι που απαιτούνται για την πληρέστερη δυνατή εκτίμηση και την καλύτερη δυνατή απόφαση,

4. την ενημέρωση της απόφασης σε όλους τους ενδιαφερόμενους.

Όσον αφορά στο θέμα του πεδίου πεδίου εφαρμόσιμου αντίστοιχο scoring στις ΜΠΕ) το άρθρο 3 της αναφέρεται:

Α) στα σχέδια και τα προγράμματα που εκπονούνται σε έναν ή περισσότερους από τους τομείς γεωργίας, δασοπονίας, αλιείας, ενέργειας, βιομηχανίας, μεταφορών, διαχείρισης αποβλήτων, διαχείρισης υδάτινων πόρων, τηλεπικοινωνιών, τουρισμού, πολεοδομικού ή χωροταξικού σχεδιασμού ή χρήση γης και τα οποία καθορίζουν το πλαίσιο για μελλοντικές άδειες έργων και δραστηριοτήτων της Α' κατηγορίας (υποκατηγορίες 1 και 2) του Παραρτήματος Ι (πίνακες 1-10) της υπ' αριθμ. 15393/2332/2002 κοινής υπουργικής απόφασης.

Επίσης υπάρχει και η δυνατότητα συμπλήρωσης του Παραρτήματος Ι του άρθρου 11 με αποφάσεις του υπουργείου ΠΕ.ΧΩ.ΔΕ. και κατόπιν εισήγησης της αρμόδιας υπηρεσίας του.

Β) Όλα τα σχέδια και προγράμματα που εφαρμόζονται σε περιοχές NATURA 2000 (Τόποι Κοινοτικής Σημασίας και Ζώνες Ειδικής Προστασίας) ενώ εξαιρούνται τα σχέδια διαχείρισης και τα προγράμματα δράσης που συνδέονται άμεσα ή είναι απαραίτητα για τη διαχείριση και προστασία των περιοχών αυτών. Για να κριθεί εάν ένα σχέδιο ή/και πρόγραμμα ενδέχεται να επηρεάσει μια από τις προαναφερόμενες περιοχές και επομένως πρέπει να υποβληθεί σε διαδικασία ΣΠΕ απαιτείται η διαδικασία περιβαλλοντικού προελέγχου.

Για το σκοπό αυτό η αρχή σχεδιασμού υποβάλλει αίτηση στην αρμόδια αρχή συνοδευόμενη από φάκελο με όλες τις απαραίτητες πληροφορίες.

Πιο συγκεκριμένα :

- 1) γενικά στοιχεία,
- 2) περιγραφή του σχεδίου/προγράμματος,
- 3) περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης

του περιβάλλοντος,

4) εκτίμηση της σημαντικότητας των επιπτώσεων,

5) παραρτήματα με χάρτες και σχέδια κατάλληλης κλίμακας, κατά την κρίση του μελετητή και ανάλογα και με την χωρική διάσταση του σχεδίου ή προγράμματος.

Με τον τρόπο αυτό η δημόσια αρχή κινείται και επομένως αναλαμβάνει και την ευθύνη που της αναλογεί όπως παράλληλα και ταυτόχρονα με αυτό θα είναι διακριτή η δυνατότητα και η ποιότητα και μελετητή στα πλαίσια της αποτελεσματικής προσέγγισης της κλίμακας και του περιεχομένου της περιβαλλοντικής πληροφορίας. Για την ουσιαστική στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση, η οποία άλλωστε αποτελεί προϋπόθεση για την έγκριση του εν λόγω σχεδίου ή προγράμματος ή για την έναρξη της σχετικής νομοθετικής διαδικασίας και σύμφωνα πάντα με τις κείμενες διατάξεις (άρθρο 7 της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ) βλέπουμε τη ΣΠΕ όσο και την σχετική μελέτη δυναμικό κομμάτι του συστήματος περιβαλλοντικών επιπτώσεων. Οι Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων και οι Στρατηγικές Μελέτες Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων λειτουργούν ανεξάρτητα και παράλληλα, σε διακριτά επίπεδα και δυναμικά ώστε το σύστημα να οδηγεί στην επίτευξη του στόχου που ορίζεται ως ο μεγαλύτερος δυνατός βαθμός προστασίας του περιβάλλοντος. Ένα δυναμικό και θα λέγαμε καινοτόμο σημείο του συστήματος αποτελεί η νέα διάσταση στη λήψη της απόφασης, η οποία πλέον θα συνδέεται άμεσα και με θέματα βιο-ηθικής. Με την έναρξη ισχύς της Οδηγίας αυτής ότι όλη η θεωρητική δουλειά που έχει γίνει μέχρι σήμερα σχετικά με τις ΜΠΕ και βεβαίως η εμπειρία από την πρακτική τους εφαρμογή αποτελεί γερά θεμελιωμένο υπόβαθρο για το στρατηγικό επίπεδο. Ταυτόχρονα βλέπουμε ένα ευρύ πεδίο τόσο ακαδημαϊκών/ερευνητικών αντικειμένων που προκύπτουν και θα προκύψουν από το συγκεκριμένο στρατηγικό πλαίσιο, νέα γνώση που οφείλουμε να διαδώσουμε και νέα επαγγελματική διέξοδο για τον Τοπογράφο μηχανικό. Εκτός από τη νέα κατηγορία μελετών που θα εμφανιστεί στην ήδη διαμορφωμένη αγορά, θα προκύψει ανάγκη για πλήρως εκπαιδευμένους ανθρώπους που δεν θα αποτελούν απλώς τμήμα διεπιστημονικής ομάδας αλλά θα πρέπει οι ίδιοι να είναι διεπιστημονικοί και να μπορούν να λαμβάνουν στρατηγικές αποφάσεις.

Βλέπουμε ή θα πρέπει να βλέπουμε συνεργασίες τόσο οριζόντιες όσο και κάθετες μιας και οι διαστάσεις του στρατηγικού σχεδιασμού είναι τρεις. Γνώσεις οικονομικές, κοινωνικές, βιοεπιστημών θα είναι πλέον απαραίτητες για την εκπόνηση των στρατηγικών μελετών. Στη Δανία μέχρι και τα δημοσιονομικά σχέδια υπόκεινται σε στρατηγική περιβαλλοντική εκτίμηση.

Το μήνυμα αυτό προσπαθούμε να περάσουμε στους φοιτητές που αναλαμβάνουν τέτοιες διπλωματικές και τις συνεπιβλέπουμε καθώς και στα σχετικά μαθήματα του Τομέα στα οποία συνεπισκουρούμε ως υποψήφιοι διδάκτορες.

Είμαστε στη φάση όπου στο πλαίσιο της ισόρροπης ανάπτυξης ενσωματώνεται η περιβαλλοντική διάσταση ΠΡΙΝ την υιοθέτηση σχεδίων και προγραμμάτων όπου θεσπίζονται τα αναγκαία μέτρα, οι όροι και οι διαδικασίες για την αξιολόγηση και την εκτίμηση των επιπτώσεων στο περιβάλλον και προώθησης της αειφόρου ανάπτυξης και μιας υψηλού επιπέδου προστασίας του περιβάλλοντος σε υψηλό επίπεδο λήψης απόφασης. Η καινούργια έννοια είναι το **εγκαίρως** καθώς έχει γίνει αντιληπτή η σημασία των έγκαιρων και **εκ των προτέρων** αποφάσεων. Και αυτό είναι πλέον εντελώς αποσαφηνισμένο στο σχετικό άρθρο της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ.

4. ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΗ ΜΕΛΕΤΗ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΩΝ ΕΠΙΠΤΩΣΕΩΝ

Η Στρατηγική Μελέτη Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων (Σ.Μ.Π.Ε.) που εκπονείται στα πλαίσια της Οδηγίας 2001/42/ΕΚ περιλαμβάνει όλα εκείνα τα στοιχεία που κάνουν σαφές τόσο το περιεχόμενο του σχεδίου/προγράμματος όσο και τις πιθανές του περιβαλλοντικές επιπτώσεις και περιέχει κατ'ελάχιστο τα εξής:

- μια μη τεχνική περιγραφή της μελέτης,
- γενικά στοιχεία της αρχής σχεδιασμού του σχεδίου ή προγράμματος και του μελετητή της Σ.Μ.Π.Ε.,
- τη σκοπιμότητα και τους στόχους του σχεδίου ή προγράμματος,
- περιγραφή του σχεδίου ή προγράμματος, με ιδιαίτερη αναφορά στο γεωγραφικό πεδίο εφαρμογής του, στο περιεχόμενό του και στα έργα και δραστηριότητες που πιθανόν να προκύψουν από την εφαρμογή του,

- ❑ εναλλακτικές δυνατότητες (συμπεριλαμβανομένης και της μηδενικής λύσης),
- ❑ περιγραφή της υφιστάμενης κατάστασης του περιβάλλοντος,
- ❑ στοιχεία κανονιστικής πράξης,
- ❑ δυσκολίες που ανέκυψαν κατά την εκπόνηση της Σ.Μ.Π.Ε.,
- ❑ βασικές μελέτες και έρευνες που θα πρέπει να εκπονηθούν πριν την έγκριση των έργων και δραστηριοτήτων που προκύπτουν από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος,
- ❑ εκτίμηση, αξιολόγηση και αντιμετώπιση των επιπτώσεων στο περιβάλλον του σχεδίου ή προγράμματος,
- ❑ παράρτημα κειμένων τεκμηρίωσης και χαρτών-σχεδίων κατάλληλης κλίμακας ανάλογα με την χωρική διάσταση του σχεδίου ή προγράμματος.

Το θέμα/αντικείμενο της παρακολούθησης των επιπτώσεων, όπως αναφέρεται στο άρθρο 9 της Οδηγίας, αφορά την παρακολούθηση των περιβαλλοντικών επιπτώσεων από την εφαρμογή του σχεδίου ή προγράμματος προκειμένου να εντοπισθούν εγκαίρως απρόβλεπτες δυσμενείς επιπτώσεις και να ληφθούν τα κατάλληλα επανορθωτικά μέτρα. Έχει –σε ευρωπαϊκό δίκτυο- τονιστεί η σημασία της παρακολούθησης (monitoring) και όσο υπάρχουν επιπτώσεις στο περιβάλλον από τις ανθρώπινες δραστηριότητες τόσο θα υπάρχει ανάγκη για συστήματα παρακολούθησης των επιπτώσεων.

5. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ-ΤΕΛΙΚΕΣ ΣΚΕΨΕΙΣ

Η ΣΠΕ δεν αντικαθιστά την ΕΠΕ αλλά λειτουργεί συμπληρωματικά σε ένα ανώτερο επίπεδο σχεδιασμού και προγραμματισμού της περιβαλλοντικής διαχείρισης. Εδώ αναφερόμαστε δηλαδή σε μια νέα μορφή πολιτικής με μελλοντικές δυνατότητες για ένα ενδυναμωμένο και αποτελεσματικό Σύστημα Εκτίμησης των Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων σε Στρατηγικό Επίπεδο σε στενή πάντοτε σχέση με τη λειτουργική βιωσιμότητα, και όχι σε πολιτικές χαμηλής αποτελεσματικότητας (π.χ. πράσινες πολιτικές).

Επομένως η ΣΠΕ είναι μια πολυεπίπεδη διαδικασία που καλύπτει διαφορετικά επίπεδα του περιβαλλοντικού σχεδιασμού. Ο σκοπός της, όπως αυτός υπαγορεύεται στην έκθεση Brundtland και της Ατζέντα 21, είναι να ενσωματώσει περιβαλλοντικούς και αιεφορικούς παράγοντες στην χάραξη πολιτικής. Η λογική της αναπτύσσεται στα εξής σημεία (Sadler, 1996) και κάνει προφανή την αναγκαιότητά της:

- Διαμορφώνει τις περιβαλλοντικές διαστάσεις σε όλα τα επίπεδα λήψης απόφασης.
- Συμβάλει αποφασιστικά στον καθορισμό της ανάγκης και του βαθμού επίτευξης των κυβερνητικών πρωτοβουλιών και προτάσεων.
- Αποφεύγει τον αποκλεισμό των επιλογών και των ευκαιριών που προκύπτουν όταν γίνεται η εκτίμηση σε επίπεδο μόνο έργων.
- Καθιερώνει το κατάλληλο πλαίσιο για τις ΕΠΕ σε έργα.

Τέλος, στο σημερινό ταχέως μεταβαλλόμενο περιβάλλον σύμφωνα και με την 2^η ανακοίνωση του παρόντος συνεδρίου, φαίνεται ότι εντάσει ουσιαστικά το περιβάλλον στην όποια απόφαση σχετίζεται με ανθρώπινο έργο/δραστηριότητα και σχέδιο/πρόγραμμα. Τα σημαντικότερα προβλήματα του πλανήτη εμπεριέχουν και την περιβαλλοντική διάσταση. Ας επιστρέψουμε λοιπόν στους Δελφούς για τον επαναπροσδιορισμό όλων των ανθρώπινων ενεργειών στη φύση και τους πόρους της.

ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΗ ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Κασσιός Κ., (2006), “Οι επιπτώσεις στο περιβάλλον από έργα και προγράμματα, Απόψεις για την αντιμετώπισή τους”. ΕΜΠ, ΣΑΤΜ, Τομέας Γεωγραφίας και Περιφερειακού Σχεδιασμού.

Κασσιός Κ., Σημ. Για το Μ.Π. Γεωπληροφορική του ΣΑΤΜ, Μέθοδοι και Τεχνικές Εκτίμησης Περιβαλλοντικών Επιπτώσεων-Ειδικά Θέματα Διαχείρισης Φυσικών Πόρων.

Κασσιός Κ.- Λάμπρου Μ., (2004). Εφαρμογή της Οδηγίας 01/42/ΕΚ για τις Στρατηγικές Περιβαλλοντικές Εκτιμήσεις (ΣΠΕ) στην Ελλάδα, Ημερίδα ΕΜΠ, Αθήνα, Μάιος 2004.

Μανούρης Γ., (1997), “Διαμόρφωση του νομικού και νομικού πλαισίου για την εφαρμογή σε περιφερειακό κοινοτικό επίπεδο, των μελετών περιβαλλοντικών επιπτώσεων στο περιβάλλον από τεχνικά έργα και προγράμματα” Διδακτορική Διατριβή. ΕΜΠ, Ελλάδα.

European Environmental Bureau, (December 2005), “Biodiversity in S.E.A., Quality of national transposition and application of the S.E.A. Directive”.

Imperial College London Consultants, (August 2005), “The relationship between the EIA and SEA Directives-Final Report to the European Commission”.

Lee N.-Walsh (1992), Strategic Environmental Assessment, EIA Leaflet series No 13, Manchester, England.

Strategic Environmental Assessment, Council Directive

Strategic Environmental Assessment, Explanatory Memorandum

